

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Argumenta, quæ possunt opponi. c. 7.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

Deitatis, non eodem modo esse primū subiectum Theologiæ, quoad veritates necessarias, & contingentes. Nam necessarium dicitur esse subiectum quia eas virtute continet ex natura rei, & necessarium, quoniam adhuc non est eodem modo subiectū in Theologia secundum se sumpta, & in ea, vt est in viatoribus. In Theologia namque secundum se, quæ euidentiā habet harum veritatum, Deus ita est primum subiectum, vt euidentiā sui faciat euidentiā omnium illarum veritatum: in Theologia autem viatorum ea ratione solum, quia omnes illas in se continet, & aptum est euidentiā sui, si ea haberetur, illarum euidentiā generare. At vero Deus relatus ad veritates contingentes, est (inquit) primum subiectum, non quod virtute omnes illas contineat, sed quia est primum cui inesse debet primum prædicatum primæ veritatis contingens, quod est esse primum subiectum omnis prædicationis.

Quomodo Deus sit subiectū utriusque veritatis.
Ego verò non negarem, ita esse subiectum Theologiæ relatum ad utraq; veritates, vt eas in se, tamen non eodem modo continere dicatur. Contingentes enim liberè continet, vt causa efficiens illarum: necessarias autem necessarium ex natura rei, quod Scotus virtualiter appellauit: eo quod in illo virtute videtur inclusa eo ipso, quod illi ex natura rei conueniunt.

Existimo etiam contra Scotum, Deum non esse subiectum veritatum necessariorum, in Theologia secundum se, hæc enim aut est Theologia Dei, aut viuentium ipsius, sicuti est, utraque autem est simplicissima notitia ipsius, & omnium veritatum necessariorum, quæ, nostro modo intelligendi, ei in prædicatione tribuuntur, in simplici autem notitia non est subiectum, & prædicatum, solum igitur in nobis viatoribus qui compositione æternas veritates de Deo enuntiamus, Deus habet rationē subiecti, de quo nostra Theologia aliquid enuntiat, & tractare dicitur, at respectu veritatum contingentium, Deus certe subiectum est Theologiæ secundum se, nam Beati non vnico simplici intuitu videt essentiam Dei, & creaturas, vt infra d. 50. c. 7. ostendimus. Idcirco de Deo compositione enuntiare possunt, & diuisione negare ea, quæ sunt extra ipsum. Alia tamen ratio est Theologiæ, quam Deus de se habet, ipse enim vnico intuitu se, & cetera omnia cognoscit, quare cognitionis illius non possumus subiectum, & prædicatum re ipsa assignare, quauis nostro modo intelligendi utrumque in Deo distinguamus.

CAPVT VII.

Argumenta quæ possunt opponi.

Primum argumentum.
Contra hanc postremam sententiam sunt argumenta, ex quibus aliqua tertia opinio probare videntur. Primum est. Nulla scientia probat de suo subiecto an sit, & quid sit, sed hæc duo supponit, vt dicitur 1. Post. c. 1. sed Theologia non solum probat, quid sit Deus, sed etiam, an sit, ergo Deus non est subiectum ipsius. Respondgo in Theologia ex propriis eius principiis, quæ sola reuelatione nota sunt, hæc duo non probari ratione aliqua, sed ita supponi Deum esse, & primum ens omnium rerum principium, & causam esse, sicut esse Trinum, & vnum, & reliqua principia, quæ dicuntur articuli fidei. Theologus autem aliunde tanquam philosophus, rationibus à posteriori probat esse Deum, & esse vnum, quod intel-

lestimos homines non desint, qui aut negent vnū esse Deum, aut, quod peius est, negent, ipsum esse: superius enim dixi Theologum plurimum iuuari bona philosophia. Sed quauis fides doceat Deum esse, & esse vnum; hæc tamen duo non numerantur inter articulos fidei apud omnes, sed inter necessario requisita ad articulos, vt docet S. Tho. 2. 2. q. 1. art. 5. ad 3. Supponitur autem quid sit Deus eo genere conceptus, quem pro hoc statu viatores habere possunt per species aliarum rerum, addendo, & dērahendo, vt notauit Egidius q. 27. illa 3. ad 3. & Henric. in Sum. art. citato ad 5. de quo genere cognitionis dicemus disp. 22. c. 4.

Secundo arguit Gregorius in co. 2. 2. in confirm. 2. conclusionis: Si Deus sub ratione Dei esset subiectum Theologiæ, posset etiam comprehendere à Theologia: ad habitum enim alicuius subiecti spectat considerare, quæcunque illi conueniunt, & conuenire possunt, quod idem est atque ipsum comprehendere: sed Deus comprehendere non potest à Theologia: ergo neque subiectum illius esse. Respondeo, non opus esse, habitum quemlibet scientiæ adesse esse perfectum, vt comprehendat subiectum, vel obiectum suum, & ita ipsum penetret, vt cognoscat omnia, quæ ei conuenire possunt: & quauis aliquis habitus esse possit in creatura, qui subiectum, vel obiectum creatum comprehendat, nullus tamen esse potest ita perfectus, vt circa Deum hoc modo operari possit, etiam ipsum clare intueatur satis ergo est, vt sit habitus scientiæ de aliquo subiecto, multa de ipso cognoscere, & de suis principiis deducere.

Aliud absurdum alij conantur inferre, vt refert Gregorius, si vltima opinio vera sit: quia nimirum sequeretur, esse aliquam Theologiam, quæ infinitas veritates de Deo cognoscat; eo quod de ipso sub ratione absoluta infinita enuntiare possunt. Quod tamen absurdum, non sequitur, si dicamus, Deum esse subiectum Theologiæ, sed peculiari illa ratione. Sed hoc etiam friuolum est: Dei namq; perfectiones, & prædicata, quæ ipsi conuenire dicuntur, non sunt numero infinita actū: aut enim sermo est de perfectionibus secundū se, & re ipsa: & hoc modo non sunt plures, nedum infinitæ: est enim in Deo simplicissima essentia, absque vlla alia distinctione quam personarum, infinita secundum esse, non tamen numero, & multitudinem. Si vero loquamur de perfectionibus Dei ab aliquo intellectu cognitis, adhuc non sunt infinitæ, primum quidem in intellectu diuino, & Beatorum: hi enim non distinguunt in Deo attributa, & perfectiones inter se, & ab essentia, vt disp. 113. cap. 2. dicemus. Deinde neque in intellectu viatorū infinitæ sunt: nullus enim hactenus infinitas de Deo concepit, aut inuenit perfectiones. Denique quamuis rerum creaturarum perfectiones, quæ ad Deum relatæ quodammodo de ipso, sicut effectus de causa, possunt prædicari, sint distinctæ, & infinitæ, si possibiles etiam comprehendas: opus tamen non est dari creatam aliquam scientiam, quæ omnes cognoscat: sed satis est, si aliquas præcipuas consideret. Gregorius autem non censet absurdum, esse scientiam aliquam creatam, quæ cognoscat Deum simul, & infinitas creaturas, vt inferius ostendimus disput. 50. c. 7. Nihil ergo hoc argumentum ipse Gregorius probat.

Tertio arguit Egidius, si Deus sub ratione absoluta Dei, non sub aliqua particulari, esset subiectum

Solutio.

28.
An Dei perfectiones infinitæ sint.

Tertium argumentum Egidius.

29.

Solutio.
Obiectum
Metaphysicæ
exiſtes in
univerſum.

Metaphysi-
ca qui diſſe-
rat à Theo-
logia.

Explicatur.
Auguſt.

ſubiectum Theologiæ, hæc doctrina non diſtingueretur à Metaphyſica, quæ etiam Theologia, ſeu diuina ſcientia nuncupatur: Diuerſæ enim facultates diuerſa ſubiecta habere debent, de quibus diſputent: & vna ſcientia vniuſ generis ſubiecti eſt ex Ariſtotele. Reſpondeo, primum ſubiectum Theologiæ naturalis hoc eſt Metaphyſicæ non eſſe Deum, ſed ens in vniuerſum, neque Metaphyſicam omnia, quæ conſiderat, ad Deum referre tanquam aliquid ei conueniens, ſicut Theologia noſtra. Deinde quamuis Metaphyſica haberet Deum pro ſubiecto ſibi adequato, adhuc noſtra Theologia ab ea diſſerret eo, quod vnitatis ſcientiæ non ſolum debet conſiderari ex vnitatis ſubiecti, ſed etiam ex vnitatis obiecti formalis, hoc eſt, principiorum, ex quibus procedit: & quoniam Metaphyſica procedit ex principiis naturali lumine notis, Theologia vero noſtra ex principiis reuelatis, diuerſæ ſcientiæ de eodem ſubiecto conſtituuntur. Hæc vero differentia nota eſſe non potuit Ariſtotele, qui tale genus principiorum, quale habet noſtra Theologia, non cognouit.

Hactenus rationibus, quæ pro tertia ſententia adduci poterant, ſatiſfactum manet. Id vero quod ex Auguſtino adduxit Gregorius, nullius ponderis eſt: inde enim ſolum probatur doctrinâ Theologiæ hoc efficere, vt fides, quæ ad beatitudinem perducit, gignatur, nutriatur, & roboretur: ob id tamen non fit, vt Deus ſub ratione Glorificatoris fit ſubiectum Theologiæ: ſed, vt effectus, & finis, ad quem ipſa nos promouet, fit beatitudo noſtra.

ARTICVLVS VIII.

Virum ſacra doctrina ſit argu-
mentatiua.

8.
1. *prol. ar. 5.*
Et Boet. 1. r.
q. 5. a. 7. Et
1. cont. gen.
cap. 3. Et 8.
lib. 2. de fide
c. 5. non lon-
ge à fine,
tom. 2.

AD octauam ſic proceditur. Videtur quod hæc doctrina non ſit argumentatiua: dicit enim Ambroſius in libr. de Sacramētis. Tolle argumenta, vbi fides quaeritur. Sed in hac doctrina præcipue fides quaeritur: vnde dicitur Ioan. 20. Hæc ſcripta ſunt vt credatis. Ergo ſacra doctrina non eſt argumentatiua.

2. Præterea. Si ſit argumentatiua, aut argumentatur ex auctoritate, aut ex ratione. Si ex auctoritate, non videtur hoc congruere eius dignitati (nam locus ab auctoritate eſt infirmiſſimus ſecundum Boet.) Si etiam ex ratione, hoc non congruit eius fini: quia ſecundum Gregorium in homilia; fides non habet meritum, vbi humana ratio præbet experimentum. Ergo ſacra doctrina non eſt argumentatiua.

Colligitur
ex illo ſuper
Topica C. 1.
lib. 6. non
procul à fine
et 1. r.

Sed contra eſt quod dicitur ad Tit. 1. de Epifcopo amplectente eum, qui ſecundum doctrinam eſt fidelis, ſermonem, vt potens ſit exhortari in doctrina ſana, & eos, qui contradicunt, arguere.

Hom. 26. in
Luang. in
prim. illius.

Reſpondeo dicendum, quod ſicut alia ſcientiæ non argumentatur ad ſua principia probanda, ſed ex principiis argumentantur ad oſtendendum alia in ipſis ſcientiis: ita hæc doctrina non argumen-

tatur ad ſua principia probanda, quæ ſunt articuli fidei: ſed ex eis procedit ad aliquid oſtendendum, ſicut Apoſtolus 1. ad Corinth. 15. ex reſurrectione Chriſti argumentatur ad reſurrectionem communem probandam. Sed tamen conſiderandum eſt in ſcientiis philoſophicis, quod inferiores ſcientiæ, nec probant ſua principia, nec contranegantem principia diſputant, ſed hoc relinquunt ſuperiori ſcientiæ: ſuprema vero inter eas, ſcilicet Metaphyſica, diſputat contra negantem ſua principia, ſi aduerſarius aliquid concedit; ſi autem nihil concedit, non poteſt cum eo diſputare; poteſt tamen ſoluere rationes ipſius. Vnde ſacra ſcriptura, cum non habeat ſuperiorem, diſputat cum negante ſua principia; argumentando quidem, ſi aduerſarius aliquid concedat eorum, quæ per diuinam reuelationem habentur: ſicut per auctoritates ſacra doctrinæ diſputamus contra hæreticos: & per vnum articulum contra negantes alium. Si vero aduerſarius nihil credat eorum, quæ diuinitus reuelantur: non remanet amplius via ad probandū articulos fidei per rationes, ſed ad ſoluendum rationes, ſi quas inducit, contra fidem. Cum enim fides inſallibili veritati innitatur, impoſſibile autem ſit de vero demonſtrari contrarium, maniſeſtum eſt probationes quæ contra fidem inducuntur, non eſſe demonſtrationes, ſed ſolubilia argumenta.

Ad primum ergo dicendum, quod licet argumenta rationis humanæ non habeant locum ad probandum, quæ fidei ſunt, tamen ex articulis fidei hæc doctrina ad alia argumentatur, vt dictum eſt.

Ad ſecundum dicendum, quod argumentari ex auctoritate eſt maxime propriū huius doctrinæ: eo quod principia huius doctrinæ per reuelationem habentur. Et ſic oportet, quod credatur auctoritati eorum, quibus reuelatio facta eſt. Nec hoc derogat dignitati huius doctrinæ: nam licet locus ab auctoritate, quæ fundatur ſuper ratione humanā, ſit infirmiſſimus, locus tamen ab auctoritate, quæ fundatur ſuper reuelatione diuinā, eſt efficaciffimus. Vtitur tamen ſacra doctrina etiam ratione humanā: non quidem ad probandum fidem (quia per hoc tollitur meritum fidei) ſed ad maniſeſtandum aliqua alia, quæ traduntur in hac doctrina. Cum igitur gratia non tollat naturam, ſed perficiat, oportet, quod naturalis ratio ſubſeruiat fidei: ſicut & naturalis inclinatio voluntatis obſequitur charitati. Vnde & Apoſtolus dicit 2. ad Corinth. 10. in capitiuitatem redigentes omnem intellectum in obſequium Chriſti. Et inde eſt,

In cor. ars.

est, quod etiam auctoritatib. philosopho-
rum Sacra doctrina vitur, ubi per rationē
naturalem veritatem cognoscere potue-
runt: sicut Paulus ad Rom. 17. inducit ver-
bum Arati dicentis: sicut & quidam poeta-
rum vestrorum dixerunt, genus Dei su-
mus: sed tamen Sacra doctrina huiusmodi
auctoritatibus vitur quasi extraneis ar-
gumentis, & probabilib. Auctoritatib.
autem canonicæ scripturæ vitur pro-
prie ex necessitate argumentando. Au-
doritatis autem aliorum Doctōrum Ec-
clesiæ, quasi arguendo ex proprijs, sed
probabiliter. Innititur enim fides nostra
revelationi Apostolis, & Prophetis factæ,
qui canonicos libros scripserunt: non au-
tem revelacioni, si qua fuit alijs Doctōri-
bus facta. Vnde dicit Augustinus in epi-
stola ad Hieron. Solis enim scripturarum
libris, qui canonici appellantur, didici
hunc honorem deferre, ut nullum aucto-
rem eorum in scribendo errasse aliquid,
firmissime credam. Alios autem ita lego,
ut quantalibet sanctitate doctrinaque
prepolleant: nō ideo verum putem quod
ipsi ita senserunt, vel scripserunt.

Summa & confirmatio totius articuli.

Ex corpore articuli tres conclusiones elici
possunt. Prima est, Theologia nostra non vitur argu-
mentis ad probanda sua principia, sed ex ipsi suppositis ad
alia probanda procedit. Secunda, Sicut ad Metaphysicum
pertinet, contra negantes ipsius principia, disputare; si
aliquid tanquam verum admittant, ex quo argumentari
possit; eo quod inter naturales disciplinas Metaphysica
nobis sit: ita etiam Theologi munus est, articulos fidei,
qui sunt huius scientiæ principia, contra hereticos ex
scriptura, quam ipsi admittunt, vel ex alio loco, in quo
cum Catholicis conveniunt, confirmare. Tertia, si quis
negans principia nihil admittat, ex quo contra ipsum
posse Theologus argumentari, solum super est, ut ad illius
argumenta, contra eosdem articulos facta, respondeat.
Demum in solutione secundi numerat Sanctus
Thomas locos Theologicos, ex quibus Theolo-
gia argumenta sua deponit.

Ex quibus omnibus colligitur responsum qua-
stionis propositæ in titulo articuli; nempe Theo-
logiam esse argumentativam, hoc est, ad ipsam
pertinere, argumentis, & rationibus uti, ut testatur
Paulus 2. ad Tim. 3. Omnis Scriptura divinitus inspirata
vtilis est ad docendum, ad arguendum, &c. hoc est, ad
redarguenda, & convincenda falsa dogmata: in
quem sensum Paulum interpretantur omnes La-
tini, & Græci Patres. Duo autem genera falorum
dogmatum Scriptura convinci possunt, vnum eo-
rum, quæ directe pugnant contra articulos fidei,
qui sunt principia Theologiæ, qualis est error
negantium Christi divinitatem, & contra huius-
modi argumentatur Theologia eo modo, quo in
secunda conclusione dictum est. Alterum genus
falsi dogmatis est, quod directe, & expresse non
est contra articulum fidei, ex illo tamen aliqua
contra articulum sequitur. Hoc autem genus erro-
ris est contra conclusiones ipsius Theologiæ,
illaque Theologus redarguit ex Scriptura, vel

alijs locis eo modo, quo in prima conclusione
diximus, quo genere argumentandi quam pluri-
mæ veritates in Ecclesia definitæ sunt, & contrariæ
sententiæ damnatæ: qualis est illa de causa formali
inhærente nostræ iustificacionis; de adoratione
Sanctorum, & imaginum, & alia id genus. Christus
etiam Dominus optimo genere argumentandi in
Euangelio Phariseos convicit, & ut probaret, li-
citum fuisse Apostolis in Sabbatho vellere spicas,
ut se reficerent, adduxit Luc. 6. exemplum Davidis,
qui panes propositionis ob instantem necessita-
tem comedit 1. Reg. 21. Deinde Matth. 19. probat
Christus non esse licitum dimittere uxorem qua-
cumque ex causa, & alibi sepe numero ex scriptura.
Nōnunquam etiam optima ratione argumetur.
Sic Luc. 11. malitiam Iudeorum ratione redarguit, &
probavit in digito, & virtute Dei eiecisse demonia.

Vtrumque genus argumentandi contra hæ-
reticos præsertim, sequens est apud sanctos Patres.
Quare immerito heretici huius temporis Theo-
logiam nostram infamulant, quod formandis op-
timis rationibus & argumentis tam diligenter in-
cumbat. Dicunt enim scholasticis argumentatio-
nibus, & circulis simplicitatem doctrinæ, quæ à
Patribus mirum in modum commendatur; adeo
perturbari, ut potius ad decipiendum, seu ad con-
tendendum, quam ad docendum videatur inuenta:
imò ad nihil aliud vtilis, quam ad novas hæreses
excitandas, dum plus æquo philosophicis rationi-
bus acuntur ingenia. Qua de causa Hieron. in
tract. ad Ctesiphontem contra Pelagianos appel-
lasse videtur philosophos, Patriarchas heretico-
rum, & in Epist. 127. de 42. mansionibus hæreses
ipsas, primogenita philosophiæ nuncupavit, & 6.
Synod. generalis, act. 1. de Arrio inquit, suum
errorem ex philosophorum libris bibisse.

Verum hæ sunt hereticorum argutiæ, quibus
non defunt cavillationes, ut nostram Theologiam
falso reprehendant. Quod si heretici ipsi peruersis
Scripturæ interpretationibus & captiosis argu-
mentis ignorantes populos miserrime decipiunt,
non erit vitio vertendum Theologiæ nostræ, si his
rationibus diluendis intendat, & contra ipsos
hereticos efficacioribus, & magis veris utatur. Ad
hæc, si aliquando Ecclesia logicam, & sophismata
Aug. eam esset Manichæus, ita timebat, ut publicè
Deum oraret ab ea liberari, non erit inutile, sed
necessarium in Ecclesia esse Theologos, qui item
arguendi bene calleant, & captiosa argumenta
hereticorum diluere sciant: neque ob id simplici-
tas, & veritas doctrinæ tollitur, sed explicatur, &
descenditur: & si quæ denuo falsæ sententiæ oriun-
tur, facilius confutantur. Hæreses verò ex philo-
sophia bene intellecta ortæ non sunt in Ecclesia:
neque philosophi in sacra doctrina bene instructi
hereticorum magistri, sed potius accerrimi op-
pugnatores extiterunt. Merito igitur Theologia
nostra argumentis vitur, & rationibus, atque
vera, & sana philosophia interdum iuvatur. Non
negamus multæ interdum peccare Theologos in
suis circulis, disputationibus & questionibus per-
tractandis, aut nimium contentiose differentes,
aut inutilis miscentes: hæc tamen vitia ipsorum
sunt, non Theologiæ.

Dubitatio circa textum.

CIRCA primam conclusionem huius articuli
variant recentiores Thomistæ in explicanda
varia sen-
mente tenia.

Christus
ratione, &
scriptura
argumenta-
tus est.
Lucæ 6.
1. Reg. 21.
Matth. 19.

Lucæ 12.

32.
Obiectio hæ-
reticorum in
scholasticos
Theologos.

Hieronymus.

Responsio.

33.

Principia
quomodo
probentur à
Theologo,
varia sen-
mente tenia.

Epistol. 19.
Paulo post
prim. 10.2.

30.

2. ad Ti-
m. 3.

Quomodo
Theologus
arguat con-
tra falsa
dogmata.

31.

mente Doctoris sancti. Sunt enim qui putent solum docuisse, ad Theologum non pertinere principia sua, qui sunt articuli fidei, & alia ab Ecclesia definita, vel in scriptura tradita, euidenter, & necessario probare: non tamen negasse, probabiliter ratione posse à Theologo suaderi. Neque enim ad eum solum spectat sua principia explicare, sed etiam aliqua ratione ostendere. Quocirca in 2. 2. q. 1. a. 5. plerique Theologi credibilitatem mysteriorum nostre fidei probabilibus rationibus monstrare conantur. Dicunt ergo nostram Theologiam à philosophia differre, quod hæc à posteriori saltem sua principia euidenter probare possit, Theologia vero neque à priori, neque à posteriori euidenter, aut necessario demonstrat, sed sola ratione probabili, ut dictum est.

Alij asserunt, hanc etiam probationem, qua Theologus demonstrat articulo credibilitatem, non esse ab habitu Theologiæ, quia ex reuelatis principijs non procedit, sed ex humanis rationibus, ab effectibus, quibus credibilitas teritur quoque humanarum demonstrari potest. Quare ad Theologum, prout Theologus est, non spectabit principia sua probare, ac proinde hoc genus probationis ab alio habitu erit, quam Theologiæ, quem dicunt esse habitum fidei humanæ. Hæc enim ostendit ea iure optimo esse credenda, quæ ab innumera hominum multitudine locis, & temporibus distant, sanctitate & literis insigni, absque ulla commodo diuitiarum, voluptatis, aut honoris, tam humilia, & humano sensui contraria cum summa veneratione recepta sunt. De qua re multa Euseb. lib. 1. de præparatione Euangel. & lib. 9. hist. c. 6. Iustin. in oratione exhortator ad gentes, & Augustinus 12. de ciuit. c. 10. 13. & 40. & 13. de Trinit. cap. 3. & 6.

Facilius est meo iudicio mens S. Thomæ, eaque verissima, scilicet principia Theologiæ ab ea absolute non probari, sed tanquam vera supponi, nisi in casu secundæ conclusionis, hoc est, contra negantes illa: cum eis enim, qui in fide Catholica iam bene sunt instructi, & parati ad credendum, quæ Romana Ecclesia proponit, de probandis articulis Theologia non agit, sed apud eos tanquam certos supponit, & ad inferendas nouas conclusiones, & veritates ex ipsis argumentatur. Probat vero prædictos articulos, quos supponere debebat, quando ab hæreticis negantur. Ceterum, ut inquit S. Thomas in 2. conclus. hoc modo Theologia solum arguere potest, quando quidam tantum articuli negantur, alij verò admittuntur: talia enim sunt Theologiæ principia, & ita connexa, ut nullo se inuare possint, & vnum ex alio probari: nempe Scriptura ex definitione Ecclesiæ, & traditione, & contra: sed apud eos tantum, qui aliquod eorum admittunt, Idem etiam principium in vniuersum, & confuse admissum probat particularia, quæ sub ipso continentur, & hoc etiam ad Theologum pertinet: verbi causa si hæreticus admittit aliquam in eo contentam ex prauo intellectu, & interpretatione illius; Theologus, qui debet, sic in Scriptura versatus, intra proprios terminos Theologiæ potest ipsum convincere: similiter si quis admittat alicuius Concilij auctoritatem, neget tamen, quod in eo definitum est, eodem modo à Theologo est convincendus: quia ratione Theologia nostra dici debet sapientia, &

Theologus sapiens. Nam iuxta Aristot. 6. Ethic. c. 7. sapientem non solum oportet ea scire, quæ ex principijs cognoscuntur, sed etiam circa prima dicere vera, ea nimium explicando, & declarando. Quocirca merito S. Thom. in 2. conclus. Theologiam in hoc Metaphysicæ comparauit, quod sit cæteris nobilior, & ideo sapientia dicatur.

Quod si nullum principium huiusmodi admittant, qui negant articulos fidei, nullam contra illos intra limites Theologiæ superest argumentum, sed ea solum deseruit ad diluendas eorum rationes, ut expressè notauit S. Thomas in 3. conclus. Quare recte dicebant posteriores Thomistæ, rationes illas, quibus probati solet nostre fidei credibilitas, ad Theologum non pertinere tanquam ipsi proprias, eis tamen ut nos possit, & debere contra negantes mysteria nostræ fidei, si nullum propriis locum admittant Scripturæ, traditionis, aut definitionis Ecclesiæ. Cum his enim humana potius ratione agendum est, ut primum ostendamus errorem suæ fidei, deinde probabilitatem nostræ, præsertim ex societate, quam habet cum vera lege. Hæc igitur rationes non sunt propriæ Theologiæ: alioqui non dixisset S. Thomas, contra eos, qui negant omnia Theologiæ principia, nihil aliud Theologo superest, quam eorum argumenta diluere.

DISPUTATIO XI.

An argumenta aduersariorum possit Theologus euidenter dissoluere.

Opinio Durandi. cap. 1.

Quid sentiat Caietanus. cap. 2.

Probabilior sententia. cap. 3.

CAPVT. I.

Opinio Durandi.

CIRCA tertiam conclusionem articuli restat disputandum, an Theologia nostra ita diluat aduersariorum argumenta, ut euidenter ostendat ea nihil probare. In hac vero difficultate putauit Durand. q. 1. Prol. num. 42. non posse Theologum euidenter sed solum probabiliter argumenta, quæ sunt contra mysteria nostræ fidei, dissoluere. Probat autem, quoniam aut ratio adducta contra articulum, defectum habet in forma, aut assumit falsam aliquam propositionem: prius potest euidenter cognosci, ac proinde si eo modo argumentum soluatur, de solutione euidenter constabit. Posterius verò euidenter esse non potest: nam sicut non potest de veritate mysterij euidenter constare, sic neque de falsitate eius, quod assumitur, ad probandum contrarium; vtriusque enim est eadem ratio: ut si quis arguat contra mysterium Trinitatis hoc modo, vbiunque est distinctio personarum, est etiam distinctio naturæ: sed in diuinis est distinctio personarum: ergo etiam naturæ, argumentum quidem non habet alium defectum, quam quod assumit maiorem propositionem falsam, cum in infinito secundum essentiam simul esse possit natura singularis, & personarum pluralitas: sed si de falsitate illius euidenter constaret, euidenter etiam appareret veritas contradictoriæ propositionis, nimirum, in aliqua natura singulari possunt esse plura supposita. Sic autem euidenter esset mysterium Trinitatis.

C. A.

Euseb.

Iustin.

Augustin.

Vera explicatio, S. Th.

35.

Aristot.

36.

S. Thom.

37.

i.

Theologus euidenter non soluit argumenta contraria, Durand.

Ratio Durand.